

آثار نقض حریم خصوصی
اشخاص در اماکن خصوصی
در حقوق ایران و
کنوانسیون های بین المللی

مؤلف

سپیده فلاحی رحیم آبادی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۷

فهرست مطالب

مقدمه ۱۶

فصل اول ۳۳

مبانی و ملاحظات کلی ۳۳

مبحث اول: تعاریف ۳۴

گفتار اول: مفهوم حریم خصوصی ۳۴

بند اول: مفهوم «حریم» ۳۴

(۱) تعریف «حریم» در لغت ۳۴

(ب) به صورت مرکب ۳۵

: ۳۶

اولاً: ۳۷

ثانیاً: ۳۸

بند دوم: تعریف «حریم» در اصطلاح ۳۸

بند سوم: مفهوم «حریم» در فقه ۳۸

الف: کاربرد «حریم» در اموال ۳۹

(ب) کاربرد «حریم» در مورد انسان ۴۲

گفتار دوم: تعریف «حریم» در حقوق ۴۴

- ۴۵ مبحث دوم: مفهوم «خصوصی»
- ۴۶ مبحث سوم: تعریف «حریم خصوصی»
- ۴۶ تعریف لغوی
- ۴۶ تعریف اصطلاحی
- ۵۰ اولاً:
- ۵۰ ثانیاً:
- ۵۵ تعریف مورد قبول
- ۷۴ بند اول: عناصر حریم خصوصی
- ۷۶ بند دوم: خصوصی بودن
- ۷۷ بند سوم: آزادی از محدودیت‌های حقوقی
- ۷۸ بند چهارم: استقلال انحصاری در تصمیم‌گیری
- ۷۸ بند پنجم: عدم جواز دخالت و نظارت دیگران بر آن
- بند ششم: خفا یا محرمانه بودن آن و عدم جواز ورود به آن
و یا اطلاع از آن، بدون اجازه
- ۷۹ مبحث دوم: پیشینه تاریخی
- ۷۹ گفتار اول: سیر تاریخی
- ۸۰ بند اول: دوران قبل از رنسانس
- ۸۵ بند دوم: دوران بعد از رنسانس
- ۹۲ مبحث سوم: سیر تقنینی

- گفتار اول: اعلامیه های جهانی و اسناد بین المللی ۹۲
- گفتار دوم: اعلامیه جهانی حقوق بشر ۹۲
- بند اول: میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ۹۴
- بند دوم: قرارداد بین المللی رفع هر گونه تبعیض نژادی ۹۵
- بند سوم: قرارداد ژنو ۹۵
- بند چهارم: معاهدات منطقه ای حقوق بشر ۹۵
- الف) کنوانسیون اروپایی : ۹۶
- ب) کنوانسیون آمریکایی: ۹۷
- ج) عهدنامه شورای اروپا برای حمایت از زندگی خصوصی
 ۱۹۸۱ ۹۸
- بند پنجم: دستور العمل شورای اروپا (۱۹۹۹) ۱۰۰
- گفتار سوم: قوانین برخی کشورها ۱۰۳
- بند اول: کشورهای اروپایی ۱۰۳
- الف: انگلستان ۱۰۳
- ب: فرانسه ۱۰۶
- ج: آلمان ۱۱۱
- د: هلند ۱۱۵
- ه: سوئیس ۱۱۹

- بند دوم: آمریکا ۱۲۵
- الف) قانون حمایت از زندگی خصوصی (۱۹۷۴) ۱۲۵
- ب) قانون حمایت از زندگی خصوصی افراد در دوران
آموزش و تحصیل (۱۹۷۴) ۱۲۸
- ج) قانون حمایت از اطلاعات تجاری خصوصی (۱۹۷۸)
۱۲۹
- د) قانون حمایت از زندگی خصوصی افراد در ارتباطات
الکترونیکی (۱۹۸۶) ۱۲۹
- ه) قانون حمایت از کارمندان در مقابل آزمایشات
دروغ‌سنجی (۱۹۸۸) ۱۳۰
- و) قانون حمایت از زندگی خصوصی کودکان در اینترنت
(۱۹۹۹) ۱۳۱
- بند سوم: حریم خصوصی در قوانین برخی کشورهای
آسیایی ۱۳۳
- الف: ازبکستان ۱۳۳
- ب: تاجیکستان ۱۳۴
- ج: ترکمنستان ۱۳۴
- د: قرقیزستان ۱۳۵
- ه: قزاقستان ۱۳۶

- و: ترکیه ۱۳۸
- گفتار چهارم: جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸
- مبحث چهارم: مبانی ۱۴۴
- گفتار اول: در غرب ۱۴۴
- بند اول: نظریه های مخالفان حریم خصوصی ۱۴۵
- الف: نظریه تحویل گرایانه تامسون ۱۴۵
- ب: نظریه اقتصادی پوسنر ۱۴۷
- ج: نظریه فمینیستی از حریم خصوصی ۱۴۹
- بند دوم: نظریه های موافقان حریم خصوصی ۱۵۱
- الف: نظریه حق داشتن تنهایی ۱۵۱
- ب: نظریه دسترسی محدود دیگران به خود ۱۵۳
- ج: نظریه سری بودن ۱۵۶
- د: نظریه کنترل بر اطلاعات شخصی ۱۵۹
- ه: نظریه حمایت از شخصیت و کرامت ۱۶۰
- و: نظریه خلوت ۱۶۲
- ز: نظریه پراگماتیک ۱۶۵
- گفتار دوم: در اسلام ۱۶۶
- بند اول: احکام حریم خصوصی از منظر فقهای معاصر ۱۷۳

الف: دیدگاه فقهی امام خمینی ۱۷۴

ب: سایر فقها ۱۷۸

فصل دوم ۱۸۱

موارد نقض حریم خصوصی و شرایط تحقق ۱۸۱

مبحث اول : موارد نقض حریم خصوصی ۱۸۱

گفتار اول : موارد نقض حریم خصوصی جسمانی ۱۸۲

الف : نقض حریم خصوصی جسمانی از سوی اشخاص

خصوصی ۱۸۴

ب : نقض حریم خصوصی جسمانی از سوی دولتها ... ۱۸۷

۱- تفتیش عقیده ۱۸۷

۲- بازداشت و تفتیش افراد ۱۹۱

۳- بازرسی داخل بدن ۲۰۲

۳-۱- آزمایش خون ۲۰۵

۳-۲- معاینه داخلی و جراحی ۲۰۵

۳-۳- شستشوی معده ۲۰۶

۳-۴- بیومتریکس ۲۰۷

گفتار دوم - مواد نقض حریم منزل و خلوت افراد ۲۱۰

الف - انواع ورود ۲۱۲

- ۱- ورود فیزیکی به منزل و خلوت ۲۱۲
- ۲- ورود غیرفیزیکی به منزل و خلوت ۲۱۴
- ب - ورود به حریم منزل و خلوتگاه افراد ۲۱۶
- ج - حمایت از حریم منزل و خلوتگاه در نظام حقوقی ایران
..... ۲۲۱
- ۱- ورود افراد غیرحکومتی به منزل و خلوت افراد ۲۲۳
- ۲- ورود افراد حکومتی به منزل و خلوت افراد ۲۲۷
- گفتار سوم - موارد نقض حریم خصوصی اطلاعات ۲۳۵
- الف - حریم اطلاعات شخصی و اصول حاکم بر حمایت از
اطلاعات شخصی ۲۳۷
- اصل اول - جمع آوری داده های شخصی ۲۴۲
- اصل دوم - استفاده از داده ها و اطلاعات شخصی ۲۴۳
- اصل سوم - به گردش انداختن داده های شخصی ۲۴۳
- اصل چهارم - نگهداری داده ها و اطلاعات ۲۴۴
- اصل پنجم - دسترسی به داده ها و اطلاعات شخصی و
تصحیح داده های نادرست ۲۴۶
- ۱- موارد نقض حریم خصوصی پیرامون تکثیر و توزیع
عکسها و فیلمهای خصوصی و خانوادگی ۲۴۸

- ۲- موارد نقض حریم خصوصی پیرامون اطلاعات پزشکی
 ۲۵۲.....
- ۳- موارد نقض حریم خصوصی پیرامون اسرار و اطلاعات
 وکالتی..... ۲۵۶
- ۴- موارد نقض حریم خصوصی پیرامون اطلاعات تجاری
 ۲۶۹.....
- ب - حریم خصوصی در فعالیتهای رسانه ای
 ۲۷۲.....
- ۱- آزادی بیان و مطبوعات ۲۷۷
- ۲- آزادی بیان و رادیو و تلویزیون ۲۸۱
- ۳- آزادی بیان و شبکه های رایانه ای ملی و بین المللی
 ۲۸۹.....
- ۴- آزادی بیان و نوارهای صوتی، ویدئویی، سی دی ها و
 دیسکتهای رایانه ای ۲۹۴
- ج - حریم خصوصی متقاضیان کار و کارکنان ۲۹۷
- گفتار چهارم - موارد نقض حریم خصوصی ارتباطات .. ۳۰۳
- الف - ارتباطات دور ۳۰۵
- ۱- ارتباط از طریق پست ۳۰۵
- ۲- ارتباط از طریق تلفن ۳۱۵
- ۳- ارتباط از طریق تلگراف ۳۲۰

- ۴- ارتباط از طریق بی سیم ۳۲۳
- ب - ارتباطات نزدیک ۳۲۵
- ۱- ارتباطات کلامی ۳۲۵
- ۲ - ارتباطات از طریق ایما و اشاره ۳۲۸
- ج - ارتباطات الکترونیکی ۳۲۹
- ۱- اینترنت ۳۳۰
- ۲- ایمیل یا پست الکترونیکی ۳۳۴
- مبحث دوم - مبانی مسوولیت در حقوق موضوعه ایران ۳۳۷
- د - مبنای مسوولیت مدنی در این تحقیق ۳۴۱
- گفتار دوم - ارکان مسوولیت ناشی از نقض حریم خصوصی ۳۴۶
- الف - فعل زیانبار و تقصیر ۳۴۷
- ۱ - انجام فعل زیانبار ۳۵۰
- ۲- نامشروع بودن فعل زیانبار ۳۵۲
- ۳- عنوانهای معاف کننده ۳۵۵
- ۴ - تقصیر ۳۶۱
- ب - ورود ضرر مادی یا معنوی ۳۶۶
- ۱- مفهوم ضرر ۳۶۷

- ۲- مفهوم ضرر ناشی از نقض حریم خصوصی ۳۷۲
- ۳- اقسام ضرر ناشی از نقض حریم خصوصی ۳۷۵
- ۳-۱- ضرر مالی یا مادی ۳۷۵
- ۳-۲- ضرر معنوی ۳۸۰
- ۴- شرایط ضرر قابل جبران در نقض حریم خصوصی ۳۸۶
- ۴-۱- مسلم بودن ضرر ۳۸۷
- ۴-۲- مستقیم بودن ضرر ۳۸۹
- ۴-۳- ضرر باید جبران نشده باشد ۳۹۱
- ج - رابطه سببیت ۳۹۳

فصل سوم ۳۹۷

- شیوه های جبران ضرر در نقض حریم خصوصی ۳۹۷
- مبحث اول - شیوه های جبران ضرر در نقض حریم
خصوصی ۳۹۸
- گفتار اول - شیوه های جبران ضرر در نقض حریم
خصوصی اشخاص حقیقی ۳۹۸
- الف - اصل لزوم جبران کامل ضرر ۴۰۰
- ب - اصل لزوم مناسب بودن شیوه های جبران با ضرر
وارده ۴۰۲

- ج - اهداف تعیین شیوه های جبران ضرر ۴۰۳
- گفتار دوم - انواع شیوه های جبران ضرر اشخاص حقیقی
..... ۴۰۸
- الف - شیوه های جبران مالی ۴۰۹
- ب - شیوه های جبران غیرمالی ۴۱۵
- ۱ - جمع آوری اثر زیانبار و جلوگیری از نشر و پخش
عرضه آن ۴۱۶
- ۲- اعاده وضع به حالت سابق ۴۲۰
- ۳- الزام به عذرخواهی ۴۲۴
- ۴- توسل به قوای قضائی و خسارت تنبیهی یا کیفری ۴۲۷
- ۵ - درج حکم محکومیت خواننده در مطبوعات ۴۳۱
- ۶ - خسارت اسمی یا نمادین یا سمبلیک ۴۳۵
- ۷ - پاسخگویی ۴۳۷
- ۸- اعاده حیثیت ۴۴۶
- گفتار سوم: شیوه های جبران ضرر در نقض حریم
خصوصی اشخاص حقوقی ۴۴۹
- الف - اقسام شخص حقوقی ۴۵۰
- ۱- اشخاص حقوقی موضوع حقوق عمومی ۴۵۰

- ۱-۱- دولت داخلی ۴۵۱
- ۱-۲- دولت خارجی ۴۵۳
- ۲- اشخاص حقوقی موضوع حقوق خصوصی ۴۵۴
- ۱-۲- شرکتهای تجاری ۴۵۵
- ۲-۲- مؤسسات غیرتجاری ۴۵۷
- ب - حقوق و تکالیف اشخاص حقوقی ۴۵۸
- ج - انواع شیوه های جبران ضرر به اشخاص حقوقی .. ۴۶۳
- ۱- شیوه های جبران مالی ضرر ۴۶۴
- ۲- شیوه های جبران غیرمالی ضرر ۴۷۱
- ۱-۲- معذرت خواهی کتبی یا شفاهی ۴۷۲
- ۲-۲- اظهار تأسف ۴۷۴
- ۲-۳- تنبیه مرتکب عمل خلاف حقوق ۴۷۴
- ۲-۴- احترام به پرچم و علائم رسمی ۴۷۵
- ۲-۵- شناسایی عمل خلاف ۴۷۶
- ۲-۶- سایر روشها ۴۷۷
- مبحث دوم: ارزیابی انواع مختلف ضرر ۴۷۷
- گفتار اول : ارزیابی ضررهای مالی و معنوی ۴۷۹
- الف : ارزیابی خسارت در نقض حریم خصوصی جسمانی
- ۴۸۰

- ب : ارزیابی خسارت در نقض حریم خصوصی اطلاعات و
ارتباطات ۴۹۱
- گفتار دوم : اقدامات تأمینی جهت وصول خسارت ۴۹۹
- الف - تأمین خواسته ۵۰۰
- ۱- تأمین خواسته در امور کیفری ۵۰۲
- ۲- تأمین خواسته در امور مدنی ۵۰۶
- ب - دستور موقت یا دادرسی فوری ۵۱۰
- ۱- اقسام دستور موقت ۵۱۴
- قسم اول - توقیف مال ۵۱۴
- قسم دوم - انجام عمل ۵۱۵
- قسم سوم - منع از امری ۵۱۶
- ۲- سایر موارد مربوط به دستور موقت ۵۱۸

نتیجه گیری ۵۲۱

منابع ۵۲۸

- الف - منابع فارسی ۵۲۸
- ب - منابع عربی ۵۴۰
- ج - منابع سایتهای انگلیسی ۵۴۴

مقدمه

یکی از مباحثی که با گسترش جوامع بشری و پیچیده تر شدن روابط بین انسانها با دولت اهمیت ویژه ای یافته است، حقوق شهروندان و به عبارت واضح تر حقوق و آزادی های افراد است که با طرح حقوق طبیعی در اعصار قدیم و اعلامیه های مختلف مربوط به حقوق بشر، تحول خود را تا به امروز طی نموده است . اعلامیه جهانی حقوق بشر یا میثاق های بین المللی حقوق مدنی ، سیاسی و اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با طرح حقوق فردی افراد مانند حق حیات، مالکیت، آزادی ،حق پناهندگی و ... به این حقوق اشاره نموده اند .

تمام انسانها با دو نوع خصوصیت یکی تنهایی و دیگری معاشرت جویی در کنار یکدیگر زندگی می کنند ،این دو نوع استعداد با وجود اختلاف ظاهری ، با هم در ارتباط هستند،بدین معنا که انسان از یک سو

استقلال فردی دارد و از سوی دیگر به اعتبار آنکه در جامعه و در ارتباط با دیگران زندگی می کند موجودی اجتماعی است . پدیده های مذکور، آمیزه ای از « اصلت فرد » و « اصلت جامعه » را به وجود می آورند که ره آورد و ارمغان این دو روند منطقی « حقوق بشر » نامیده می شود . خود حقوق بشر نیز در دو معنا و مفهوم قابل مطالعه است. در معنای نخست، حقوق بشر جمع حق است و بنابراین شامل حق های مختلف بشری می شود ، از این منظر می توان گفت حقوق بشر مفهومی قدیمی است که تحت عناوین و قالب های مختلف، چه در ادیان و چه در مکاتب سیاسی و فلسفی مطرح شده است ، به دنبال جنگ جهانی دوم و به طور کلی بعد از نیمه اول قرن بیستم که همراه با جنگ و خونریزی بود جهانیان و پس از آن اروپاییان، تصمیم گرفتند با تاسیس سازمان ملل متحد در سطح جهان و شورای اروپا در سطح قاره اروپا ، حقوق بنیادین و کرامت انسان ها را

شناسایی و مشمول تضمین هایی نمایند و اعضاء جامعه بشری را صرف نظر از اعتقادات، نژاد، جنس، ملیت و ... محترم شمارند . به این ترتیب درست در نقطه مقابل نیمه اول خشن و ضد بشری سده بیستم، نیمه دوم آن با تصویب این سند حقوق بشری، آغاز شد و سپس با تصویب میثاقین در سال ۱۹۶۶ و دیگر اسناد بین المللی و منطقه ای این روند رو به تکامل گذاشت . در معنای دوم حقوق بشر تبدیل به یک رشته تخصصی و مطالعاتی گردیده که از این معنای دوم تحت عنوان حقوق بشر یا نظام حقوق بشر و در سطح بین المللی، نظام بین المللی حقوق بشر یاد می کنند .

با این طرز تفکر در نیمه دوم قرن بیستم به ویژه در سطح منطقه ای، دادگاه و دیوان های قضایی حقوق بشری تأسیس گردید که رسالت آنها تعقیب و محاکمه موارد نقض حقوق بشری توسط سازمان های وابسته به دولت هاست . در سطح داخلی نیز در بسیاری از

کشورها دادگاه های صیانت از قانون اساسی و یا شورای قانون اساسی بوجود آمد که وظیفه انطباق قوانین و مقررات مصوب را با اصول قانون اساسی به عهده دارند و از سوی دیگر به شکایات مربوط به نقض حقوق اساسی شهروندان در ارتباط با نحوه عملکرد و رفتار مسئولان و کارگزاران دولتی رسیدگی می کنند .

باید گفت ، زندگی در اجتماع فرد را از داشتن امور شخصی و خصوصی محروم نمی سازد . هرکس حق دارد میزان آگاهی سایرین از مسایل فردی خود را به حداقل برساند و از آنها انتظار احترام به حریم شخصی اش را در کلیه ابعاد آن داشته باشد این سایرین که اعم از دیگر شهروندان و نیز دولت اند ، بایستی در برابر تعدی به حریم خصوصی دیگری خود را با ضمانت اجرایی هایی اعم از مدنی و کیفری مواجه ببینند . «حوزه خصوصی به معنای دقیق زمانی شکل می گیرد که دولت و حتی جامعه به ترک مداخله یا دست کم مداخله کمینه

در قلمرو زندگی خصوصی شهروندان پایبند باشند»^۱. این امر می تواند به تضمین هرچه بیشتر این حق اساسی افراد منتهی گردد. در بیان اهمیت آن، همین بس که وقتی فردی به صرف زندگی در اجتماع نتواند حوزه فردی و مستقلی داشته باشد چگونه می توان از شخص بودن و شخصیت مستقل وی صحبت کرده و او را صاحب حق و تکلیف دانست. این حق را اصطلاحاً «حریم خصوصی» می نامیم و باید بگوییم یکی از ارزشمندترین مفاهیم در نظامهای حقوقی توسعه یافته است. این حق در زمره مهم ترین حقوقی است که ارتباط تنگاتنگی با کرامت انسانی دارد لذا حمایت از شخصیت انسانی مستلزم حمایت از حریم خصوصی است و حمایت از حریم خصوصی به تکریم شخصیت انسان و تمامیت مادی و معنوی او می انجامد. حریم خصوصی با آزادی و استقلال انسان و حق بر تعیین سرنوشت برای خود نیز،

^۱ - رحیم نوبهار، حمایت حقوق کیفری از حوزه های عمومی و خصوصی، نشر

ارتباط تنگاتنگی دارد زیرا فضای لازم برای رشد و تکامل شخصی افراد را فراهم می آورد.

همچنین حریم خصوصی بعنوان اصل سازمان بخش جامعه مدنی شناخته شده است که در بطن قرارداد اجتماعی فرضی، هر جامعه پنهان است و زمینه همزیستی مسالمت آمیز در آن جامعه را فراهم می سازد.

در مورد مفهوم و قلمرو حریم خصوصی باید گفت که این بعد از حق انسان نیز به دنبال تحولات و پیشرفت هایی که به مرور زمان در زمینه های علمی، اجتماعی، اقتصادی،... صورت گرفته، تحت تأثیر واقع شده است، لذا مفهوم و قلمرو آن در جامعه پیشرفته و متمدن امروزی با مفهوم و قلمرو آن در جامعه سنتی سابق متفاوت می باشد.

کما اینکه مفهوم و قلمرو آن در دنیای کنونی، در یک جامعه توسعه یافته، جامعه عقب مانده یا در حال

توسعه می تواند متفاوت باشد بعنوان مثال استفاده دولت ها از تکنولوژی برای کسب اطلاعات درباره افراد، یکی از بزرگترین خطرهایی است که استقلال شخصی افراد را تهدید می کند. زیرا دولت با استفاده از قدرت بسیار خود، می تواند با مهارت کافی از آن جهت نقض حریم خصوصی استفاده کند.

در کنار مراجع دولتی و عمومی، افراد خصوصی و صاحبان برخی مشاغل نیز ممکن است به دلایل متعددی، از وسایل فنی نظارت های سمعی و بصری استفاده نمایند. نظارت بصری اعم از علنی و پنهانی، اکنون کاملاً شایع گردیده، مثل تلویزیون های مدار بسته و دوربین های ویدئویی که در بانک ها و مغازه ها جهت مقاصد امنیتی بکار میرود. استفاده از چنین وسایلی توسط بخش های خصوصی، مسایلی از حریم خصوصی را نه تنها در رابطه با کارکنان، بلکه مشتریانی که رفتار آنها بدون

آگاهی یا رضایتشان، توسط وسایل فنی الکترونیکی مورد مشاهده و ضبط قرار می گیرد، ایجاد کرده است .

همچنین، تحولات مهمی در زمینه شکل و سرعت ارتباطات شخصی، رخ داده است از جمله؛ پست الکترونیک که جایگزین بسیاری از روشهای خدمات پست سنتی و تلفن گردیده، ولی استفاده از این شیوه ذاتاً در معرض رهگیری و نظارت دیگران قرار دارد، بطوریکه شخص دیگری غیر از دریافت کننده پیام، می تواند به آسانی به آن پیام دسترسی پیدا کرده و آنرا بخواند .

فناوری مدرن امروزی ، مردم را قادر ساخته است که بطور مخفیانه بر اعمال یکدیگر نظارت کنند و اطلاعات محرمانه ای را درباره زندگی شخصی هم بدست آورند که، اصولاً چنین حقی را ندارند . استفاده از دستگاههای عکسبرداری مخفیانه مثل خود کارهای دارای دوربین

که اخیراً وارد بازار ایران نیز شده است یا تلفن های همراه دارای دستگاه فیلمبرداری و عکسبرداری، استفاده از پست الکترونیکی و دیگر شیوه های الکترونیکی برقراری ارتباط، از دستاوردهای تکنولوژی امروزی است که می تواند به راحتی برای نقض حریم خصوصی افراد مورد استفاده قرار گیرند، در واقع تکنولوژی مدرن، قلمرو و نقض حریم خصوصی را توسعه داده است، لذا در مقابل می بایست ابزارهای جدیدی در قالب حمایت های ویژه قانونی، برای حمایت از این حریم ایجاد کرد. اکنون تردیدی وجود ندارد که در بسیاری از عرصه ها، ظرفیت های تکنولوژیکی، از حمایت های قانونی حریم خصوصی، سبقت گرفته اند. در چنین عرصه هایی یا هیچ حمایتی از حریم خصوصی وجود ندارد یا این حمایت بسیار کم است، زیرا در عصر تحولات تکنولوژیکی، همیشه این خطر وجود دارد که حمایت موجود غیر کارآمد و ناکافی شود.

مفهوم و قلمرو حریم خصوصی را می توان با فرهنگ و نوع حکومت حاکم بر یک جامعه نیز مرتبط دانست. از این نظر بر حسب اینکه فرهنگ حاکم بر یک جامعه یک فرهنگ مذهبی یا غیر مذهبی و نظام حاکم بر یک جامعه یک نظام سیاسی استبدادی و توتالیسم یا دموکراتیک باشد مفهوم و قلمرو این حریم ، می تواند موسع یا مضیق باشد . مثلاً در یک نظام سیاسی دموکراتیک، حق حریم خصوصی یکی از ابزارهای مشارکت مردم در دموکراسی است که به موازات آزادی بیان در این امر نقش دارد .

استقلال معنوی شهروندان یکی از لوازم عمده تحقق دموکراسی است و چون حریم خصوصی به این استقلال کمک می کند باید از آن دفاع کرد. زیرا حمایت از انتشار ناخواسته افکار و عقاید اشخاص، مباحثات عمومی و مشارکت فعال در یک حکومت مردم سالار را تسهیل می کند و مانع از تضعیف آزادی بیان، می شود .

عوامل فوق سبب شده است تا حریم خصوصی در زمره یکی از مهم ترین مصادیق حقوق بشر شناخته شده و در بسیاری از اسناد بین المللی، به غیر قابل تعرض بودن آن تصریح شود. همچنین در قوانین اساسی بسیاری از کشورهای جهان نیز حریم خصوصی بصورت کلی یا مصداقی مورد شناسایی و حمایت قرار گرفته است. بدین ترتیب در نفس اینکه حریم خصوصی باید مورد حمایت قرار گیرد تردیدی وجود ندارد، اما چگونگی این حمایت محل نزاع است. بعبارت دیگر اینکه، حریم خصوصی چیست و چه چیزهایی داخل در آن، یا خارج از آن، قرار می گیرند و شرایط و موارد ورود به این حریم کدامند، یکی از مهم ترین مباحث محافل حقوقی است ..

حق حریم شخصی به خوبی در قوانین بین المللی آمده است. به دنبال پذیرش اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ و ماده ۱۲ که مستقیماً در رابطه با موضوع حریم

شخصی است، شروط مشابهی در قرارداد بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و کنوانسیون اروپا در مورد حقوق بشر و سایر کنوانسیون‌ها و توافقات منطقه‌ای آمده است. حق بر حریم خصوصی در نظام اسلامی با مبانی مستحکمی از جمله لزوم رعایت کرامت انسانی و جلوگیری از عادی شدن و شیوع بدی‌ها و قواعدی از جمله قاعده احترام مال مردم، قاعده تسلیط، اصالة الصحة و اصالة الاباحه مورد حمایت قرار گرفته است تا فضای لازم جهت رشد و شکوفایی استعدادهای افراد را فراهم سازد. در قانون «آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری»، قواعد و تشریفات برای ورود به حریم خصوصی یا بازرسی در مکان خصوصی ارائه شده است. ولی، رویه قضائی در شناسایی مفهوم حریم و مکان خصوصی پراکنده و مبهم است. به نظر می‌رسد که همه فضاها و دارایی‌هایی که نمی‌توان بدون اجازه شخصی به آنها ورود یا دسترسی پیدا کرد، حریم

خصوصی انگاشته می شوند. بدین سان، منزل، اتاق‌های هتل، اتومبیل، نامه‌ها و مکاتبه‌های شخصی جلوه‌هایی از حریم خصوصی اند. قانون‌گذار به منظور حمایت از حریم خصوصی، بازرسی از مکان‌های خصوصی را تابع تشریفات و قواعدی دانسته است. هرچند این قواعد و تشریفات، ناقص و مبهم‌اند، متأسفانه برای نقض همین قواعد نیز ضمانت اجراء مناسبی مانند بطلان دلیل پیش‌بینی نشده است. همچنین کنوانسیون اروپایی حقوق بشر که در ماده ۱۰ از آزادی اطلاعات سخن می‌گوید قبل از آن در ماده هشت از حمایت از حریم خصوصی سخن گفته و یا اینکه در همان ماده ۱۰ استثنائات چند گانه‌ای را متذکر شده است که شامل امنیت ملی، نظم عمومی، جرائم، حفظ سلامتی و بهداشتی آحاد شهروندان و اخلاق عمومی می‌گردد. از اسناد بین‌المللی دیگر که به اهمیت حریم خصوصی پرداخته‌اند می‌توان ماده ۱۴ کنوانسیون سازمان ملل در مورد حقوق کارگران مهاجر

وماده ۱۶ کنوانسیون سازمان ملل در مورد حمایت از کودکان نام برد.^۱ اتحادیه اروپا که به عنوان یک سازمان منطقه ای برای ایجاد هماهنگی و همبستگی بیشتر میان اعضا شکل گرفته و در این خصوص دارای اختیاراتی است، چندین مصوبه در این خصوص وضع نموده که از آن جمله می توان به مصوبه ۱۹۹۵ شورای اتحادیه راجع به حمایت از فرد در ارتباط با کاربرد داده های شخصی اشاره نمود. این مصوبه ضمن تاکید بر حرمت انسان و تکلیف دول عضو به رعایت آن ، در ماده ۱ مقرر نموده: « دول عضو باید حقوق بنیادین و آزادی های افراد بالاخص حق حریم خصوصی را در ارتباط با داده های شخصی حمایت نمایند. این تحقیق می کوشد تا آثار نقص حریم خصوصی اشخاص در اماکن خصوصی در حقوق ایران و و کنوانسیون های بین المللی بررسی کند.

^۱ احمدی ، بابک ، مدرنیته و اندیشه انتقادی ، ص ۱۳۸

ضرورت تحقیق در این است که به جهت اهمیت حرمت «منزل» و مسکن در پیشینه فرهنگی دینی ایرانیان، قواعد و تشریفات منسجم، معقول و منطقی برای بازرسی وضع شده تا محدوده و قلمرو اختیارات مقام‌های قضائی و ضابطان دادگستری روشن شود و زمینه سوءاستفاده احتمالی از این اختیارات نیز از میان برود. یکی از مهم‌ترین روش‌هایی که قواعد دادرسی کیفری را از حالت «اختیاری» و تشریفات بودن خارج ساخته و به آنها جنبه کاربردی و عملیاتی می‌دهد، پیش بینی ضمانت‌اجراءهای مناسب برای نقض این قواعد است. دو نوع ضمانت‌اجراء برای اجرای تشریفات و قواعد دادرسی کیفری در نظر گرفته شده است: ضمانت‌اجراء انتظامی و ضمانت‌اجراء کیفری. به نظر می‌رسد که این ضمانت‌اجراءها برای تضمین اجراء قواعد دادرسی کیفری کافی نیستند؛ زیرا، برای خود تحقیقات و دلایل به دست آمده به شیوه‌های غیرقانونی

یا خلاف ضوابط و قواعد دادرسی نیز باید ضمانت اجرائی را در نظر گرفت. معمولاً در قواعد دادرسی کشورهای مختلف از این نوع ضمانت اجرا با عنوان بطلان تحقیقات و دلایل یاد می‌شود. این موضوع باعث می‌شود که مقام‌های قضائی و ضابطان دادگستری در تحقیقات خود دقت بیشتری کرده و از نقض قواعد و تشریفات دادرسی کیفری که بیش‌تر ناظر به حق‌های فردی و حریم خصوصی است، خودداری کنند.

اتحادیه اروپا که به عنوان یک سازمان منطقه‌ای برای ایجاد هماهنگی و همبستگی بیشتر میان اعضا شکل گرفته و در این خصوص دارای اختیاراتی است، چندین مصوبه در این خصوص وضع نموده که از آن جمله می‌توان به مصوبه ۱۹۹۵ شورای اتحادیه راجع به حمایت از فرد در ارتباط با کاربرد داده‌های شخصی اشاره نمود. این مصوبه ضمن تأکید بر حرمت انسان و تکلیف دول عضو به رعایت آن، در ماده یک مقرر نموده: «

دول عضو باید حقوق بنیادین و آزادی های افراد
بالاخص حق حریم خصوصی را در ارتباط با داده های
شخصی حمایت نمایند.

فصل اول

مبانی و ملاحظات کلی

داشتن حریم خصوصی یکی از حقوق اساسی بشر و مرتبط با حفظ مقام انسان و دیگر ارزشهایی است که کرامت انسانی برای ما به ارمغان می آورد. بر پایه این حق یک شخص یا گروه می تواند مسائل شخصی زندگی خود را از دسترسی دیگران دور نگه داشته یا اطلاعات مربوط به خود را تحت کنترل داشته باشد. علاوه بر این توسعه تکنولوژی و پیشرفت بشر، تعرض به حقوق و آزادیهای اشخاص را افزایش داده و متقابلاً برای حمایت بیشتر از آزادیهای شخصی، تکالیف و مسئولیتهای جدیدی بر دوش دولتها قرار گرفته است. تصویب اعلامیه های جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ و تاکید بر کرامت ذاتی انسانها و حق مسلم افراد در داشتن حریم خصوصی و منع دولتها و سایر اشخاص برای مداخله در زندگی خصوصی آنان، سر آغاز تحولات جدید و نوینی در

حفظ و رعایت حقوق بشر تلقی گردیده و بر همین اساس اغلب دولتها با تصویب مقررات ملی و منطقه ای در حمایت از حریم خصوصی گامهای جدی برداشته اند.

مبحث اول: تعاریف

گفتار اول: مفهوم حریم خصوصی

«حریم خصوصی» به عنوان بخشی از زندگی انسان، گر چه پیشینه‌ای به درازای زندگی انسان دارد، اما این واژه مرکب، اصطلاحی جدید است که نه در فقه و نه در حقوق، سابقه چندانى ندارد. از این رو، لازم است ابتدا هر یک از مفردات این اصطلاح تعریف شود تا زمینه‌ساز تعریف اصطلاح مرکب گردد.

بند اول: مفهوم «حریم»

۱) تعریف «حریم» در لغت

حریم در اصل، واژه‌ای عربی و از ریشه «حرم» (حاء و راء و میم) است که به معنای منع و تشدید است.^۱ این واژه در عربی به دو صورت استعمال شده است :

الف) به صورت مفرد :

در این صورت به معنای شریک، دوست و همچنین به معنای چیزی است که مسّ آن حرام باشد و نباید به آن نزدیک شد؛ چون عرب جاهلی به هنگام طواف کعبه، لباس خود را در آورده و برهنه طواف می‌کردند و بدین سبب که در آن لباسها گناه کرده بودند تا پایان طواف به آنها نزدیک نمی‌شدند (فراهیدی، ۱۴۱۴ق؛ ازهری، ۱۴۲۲ق؛ جوهری، ۱۴۰۷ق؛ ابن منظور، ۱۴۱۶ق؛ فیروزآبادی، ۱۴۱۲ق، ذیل ماده حرم)

ب) به صورت مرکب

^۱ - ابوالحسین، ۱۴۰۴ق، ذیل ماده حرم

: در این صورت، کلمهٔ حریم، گاه به مال، اضافه می‌شود و گاه به انسا .

در صورتی که کلمهٔ «حریم» به مال، اضافه شود به معنای «اطراف و پیرامون» است؛ همانند: حریم چاه که به معنای زمین اطراف آن است که خاک چاه را در آن می‌ریزند یا برای آب‌دادن به حیوانات و مانند آن، مورد استفاده قرار می‌گیرد و حریم خانه که به زمین اطراف آن گفته می‌شود که استفادهٔ کامل از خانه بدان نیازمند است (ابن منظور، ۱۴۱۶ق؛ فیروزآبادی، ۱۴۱۲ق، ذیل مادهٔ حرم). در صورتی که واژهٔ حریم به انسان اضافه شود، به معنای چیزی است که باید از آن دفاع کرد و به خاطر آن جنگید (همان). حریم به این معنا، جان، آبرو، اهل و عیال و اموال انسان را شامل می‌شود. واژهٔ حریم در زبان فارسی به معانی زیر استعمال شده است :

- در صورتی که مصدر باشد، به معنای «بازداشتن از [چیزی]» و «بی‌بهره کردن از [چیزی]» است .

- در صورتی که صفت باشد، به معنایی از این قبیل است: «بازداشت کرده» و «حرام کرده شده» که مس آن جایز نیست؛ چیزی که حرام باشد و دست بدان نتوان کرد؛ چیزی که آن را حمایت کنند و جنگ کنند بر آن.

- در صورتی که اسم باشد، به معنای «حرمت [و احترام]»، «آبروی مردم»، «گرداگرد حوض و چاه»، «پیرامون»، «دورادور»، «دور و بر»، «حوالی و اطراف» و... می‌باشد.^۱

ملاحظه می‌شود که اکثر معانی و موارد استعمال حریم در دو زبان عربی و فارسی مشترک است. لازم به ذکر است که:

اولاً: استفاده از واژه‌های «حرمت» و «حرام» در تعریف حریم، همان‌طور که در برخی معانی لغوی چه

^۱ - دهخدا، ۱۳۷۳ق، ذیل ماده حریم؛ انوری، ۱۳۸۱، ذیل ماده حریم

در عربی و چه در فارسی مشاهده می‌شود، مستلزم دور است .

ثانیاً: اطلاق حریم بر محیط پیرامون برخی اموال و همچنین بر جان، مال و عرض و آبروی انسان، بدین مناسبت است که این منطقه، نسبت به غیر صاحبش، منطقه ممنوعه است و هرگونه دخل و تصرف در آن نیازمند اذن از صاحب آن می‌باشد .

بند دوم: تعریف «حریم» در اصطلاح

بحث از حریم، اولین بار در فقه و سپس در کتابهای حقوقی مسلمانان مطرح شد. از این رو، ابتدا تعریف حریم از دیدگاه فقها را ذکر می‌کنیم .

بند سوم: مفهوم «حریم» در فقه

حریم در فقه نیز به معنای منع است؛ یعنی چیزی که نزدیک شدن به آن برای غیر صاحبش ممنوع است . موضوع حریم در فقه از دو جنبه مورد بحث و بررسی

قرار گرفته است؛ یکی جنبه اقتصادی و دیگری جنبه اخلاقی. جنبه اقتصادی به مال بر می‌گردد؛ اما جنبه اخلاقی مربوط به مال نیست؛ بلکه مربوط به مالک مال است و لذا حریم، به خود انسان نیز اضافه می‌شود. بر این اساس، فقها برای حریم، دو مصداق ذکر کرده‌اند؛ یکی در مورد اموال و دیگری در مورد انسان. آنان معمولاً مصداق اول را در باب «احیاء موات» و مصداق دوم را در ابواب «جهاد» و «حدود» مطرح کرده‌اند که به هر یک از این دو کاربرد می‌پردازیم :

الف: کاربرد «حریم» در اموال

مرحوم علامه حلی، حریم در کاربرد نخست را این‌گونه تعریف کرده است: «حریم، اشاره است به مواضع نزدیک [یک چیز] که استفاده کامل از آن چیز، نیازمند به آن مواضع باشد؛ همانند راه به سوی آب و محل ریختن خاک [چاه] و مانند آن» (علامه حلی،

ص ۱۳، باب احیاء الموات). حضرت امام خمینی (ره) نیز در مورد این کاربرد چنین بیان نموده است :

کسی که زمین بایری را برای احداث خانه، باغ، مزرعه یا غیر آنها آباد کند، آن مقدار از زمین بایر اطراف آن که استفاده کامل از شیء احداث شده، نیازمند آن است و عادتاً متعلق به مصالح آن است، تابع شیء احداث شده بوده و حریم نامیده می شود. مرحوم صاحب جواهر، همین تعریف را با کمی اختلاف در عبارت، از مرحوم شهید نقل نموده است. در عبارات دیگر فقها نیز مشابه همین تعریف آمده است.

در مورد این مصداق از حریم، تذکر این نکته لازم است که تعریف حریم در این مصداق، گرچه عام است و منقول و غیر منقول را شامل می شود و عبارات برخی از فقها نیز به گونه ای است که موهم عمومیت حریم نسبت به هر چیزی است - همانند اینکه فرموده اند: «حریم کل شیء مقدار ما یتوقف علیه الانتفاع به» - اما از ذکر موارد

دارای حریم در کلمات فقها مشخص می‌شود که این مصداق حریم، اختصاص به اشیاء مملوک غیر منقول دارد؛ یعنی گویا چیزی که مملوک و منقول نباشد، حریم ندارد.

البته حریم در مورد مسجد، رودخانه، جاده و امثال آنها نیز به کار رفته است که آنها ملک کسی نیستند؛ اما موارد مذکور، مربوط به عموم است و استفادهٔ عموم از هر یک از آنها نیازمند آن است که برای هر یک از آنها حریمی در نظر گرفته شود. این مصداق حریم، عمدتاً ناظر به جنبهٔ اقتصادی است؛ اما یک جنبهٔ اخلاقی را نیز در بر دارد که همان احترام است؛ یعنی اینکه افراد دیگر از تصرف در حریم این مال ممنوع شده‌اند و در حقیقت نوعی احترام به مالک آن است و بدین معناست که در تنگنا قراردادن مؤمن جایز نیست، ولو از طریق تصرف در حریم مال او باشد.

ب) کاربرد «حریم» در مورد انسان

مصدق دوم حریم عبارت است از: «چیزی که [انسان] از آن دفاع و حمایت می‌کند و بر سر آن می‌جنگد». این معنا هم آبروی انسان و هم اهل و عیال او را شامل می‌شود. شهید ثانی در بحث دفاع از نفس نوشته است: «انسان حق دارد در حد توان از جان و حریم و مال خویش دفاع کند».^۱

امام خمینی (ره) نیز می‌فرماید: «اشکالی نیست در اینکه انسان، حق دارد از جان و حریم و مالش در برابر محارب و مهاجم و دزد و مانند آنها دفاع کند». فقهای دیگری که در این باره نظر داده‌اند نیز مشابه همین عبارتها را آورده‌اند. [۲] ملاحظه می‌شود که فقها، کلمه حریم را در برابر «جان» و «مال» به کار برده‌اند و مصادیق آن را نیز در کلمات خود چنین برشمرده‌اند:

^۱ - امام خمینی، ۱۳۷۹، ج ۱، ۴۶۳؛ شهید اول، ۱۴۱۴ق، ج ۲، ص ۵۹

لو هجم علی حریمه زوجه کانت أو غیرها بالتجاوز علیها وجب دفعه بأی نحو ممکن، ولو انجر الی قتل المهاجم، بل الظاهر كذلك لو كان الهجوم علی عرض الحریم بما دون التجاوز (امام خمینی، ۱۳۷۹، ج ۱، ص ۴۸۷؛ خوئی، ۱۴۱۰ق، ج ۳، ص ۵۷)؛ اگر هجوم آورد به حریم او، چه [به] زنش باشد یا غیر آن، واجب است جلوگیری از تجاوز او به هر صورتی که ممکن باشد، اگر چه منجر به کشتن فرد مهاجم شود؛ بلکه ظاهر، همین حکم [وجوب دفاع] ثابت است؛ اگر هجوم به حریم آبرو و در حدی کمتر از تجاوز باشد.

پس این مصداق از حریم، آبرو و اهل و عیال آدمی را نیز شامل می شود. پس آنچه برخی پنداشته اند که: «از نظر فقهی، حریم خصوصی با عنوان «الناس مسلطون علی اموالهم و انفسهم» تعبیر شده است و بر این اساس نیز حریم خصوصی با مالکیت خصوصی مترادف شده

است» خلاف واقع است؛ چون دایره حریم، فراتر از مالکیت خصوصی است .

گفتار دوم: تعریف «حریم» در حقوق

واژه حریم به عنوان یک اصطلاح حقوقی، اولین بار در ایران - و قبل از اینکه در کتابهای حقوقی به کار رود - در قانون مدنی به کار رفت و این گونه تعریف شد: «حریم، مقداری از اراضی اطراف ملک و قنات و نهر و امثال آن است که برای کمال انتفاع از آن، ضرورت دارد» (قانون مدنی، ماده ۱۳۶). این تعریف، همان تعریفی است که فقها برای کاربرد نخست حریم ارائه کرده‌اند. با اینکه بعضی از حقوقدانان ایرانی می‌گویند: «زبان حقوقی هر کشور، ساخته عالمان حقوق است و همین زبان است که... قانونگذار نیز از آن پیروی می‌کند»، اما خود آنان تعریف مستقلی از حریم ارائه نکرده‌اند .

اما کاربرد دوم حریم، چون در قانون نیامده است، حقوقدانان آن را تعریف نکرده‌اند (جعفری لنگرودی،

۱۳۷۸، ج ۳، ص ۱۶۵۳، ش ۶۰۴۰ تا ۶۰۵۰؛ همو، ۱۳۷۲، ج ۳، ص ۸۶ به بعد) و در آن مورد، صرفاً به اصطلاح «حرمة المنازل» اکتفا کرده و در تعریف آن گفته‌اند: «حرمة المنازل؛ یعنی پاس احترام منازل مسکونی مردمان داشتن و هتک حرمت منازل نکردن»

مبحث دوم: مفهوم «خصوصی»

«خصوصی» در لغت به معنای «مقابل عمومی»، «ویژه» و «اختصاصی» است؛ [مثلاً] جلسه خصوصی ... درباره جلساتی گفته می‌شود که غیر از اعضای تشکیل‌دهنده آن، کسی دیگر در آن حضور ندارد؛ مقابل جلسه عمومی (دهخدا، ۱۳۷۳، همان، ماده خصوص و خصوصی). در زبان عربی برای حکایت از این معنا، واژه

«الخاصة» به کار می‌رود که آن نیز به معنای «غیر عمومی» و «اختصاصی» است.^۱

مبحث سوم: تعریف «حریم خصوصی»

تعریف لغوی

همان‌طور که قبلاً گفته شد، چون ترکیب حریم خصوصی اصطلاحی جدید است، در هیچ یک از کتابهای لغت عربی و فارسی معنایی برای آن ذکر نشده است؛ حتی در کتابهای لغت انگلیسی به انگلیسی [۳] نیز نیامده است. اما در بحث‌های تخصصی، در عربی واژه «الحياة الخاصة (الخصوصية)» و در فارسی «حریم خصوصی» به کار می‌رود.

تعریف اصطلاحی

^۱ - فراهیدی، ۱۴۱۴ق، ذیل ماده خصوصي؛ طریحی، ۱۴۱۴ق، ذیل ماده

هر چند اصطلاح حریم خصوصی در مباحث حقوقی و سیاسی - اجتماعی فراوان به کار رفته و تعریف نیز شده است، اما با همه تأکیدی که بر آن می‌شود، هنوز اندیشمندان، تعریف روشنی از این اصطلاح ارائه نداده‌اند و حقوقدانان نیز تا به حال نتوانسته‌اند بر تعریف واحدی توافق نمایند و هر یک تعریفی نموده‌اند که هیچ‌یک از آنها نیز خالی از اشکال نیست؛ برای نمونه :

حریم خصوصی، قلمروی از زندگی هر فرد است که آن فرد نوعاً و عرفاً یا با اعلان قبلی، انتظار دارد تا دیگران بدون رضایت وی به اطلاعات راجع به آن قلمرو، دسترسی نداشته باشند یا به آن قلمرو وارد نشوند، یا به آن قلمرو نگاه یا نظارت نکنند یا به هر صورت دیگری وی را در آن قلمرو مورد تعرض قرار ندهند (انصاری، ۱۳۸۶، ص ۳۸). در این تعریف، انتظار شخص بر عدم دسترسی، عدم ورود، عدم نگاه و عدم نظارت، یا عدم تعرض دیگران، معیار حریم خصوصی ذکر شده

است؛ در حالی که اولاً: «انتظار»، تعبیری حقوقی نیست و برای دیگران الزام آور نمی‌باشد.

ثانیاً: بر اساس این تعریف، حریم خصوصی نسبی خواهد شد؛ چون انتظارات افراد و نوع تلقی آنان مختلف است و لذا دایره حریم خصوصی، نسبت به افراد، متفاوت خواهد بود.

ثالثاً: دو قید «عرفاً یا با اعلان قبلی» هیچ نقشی در توضیح معنای حریم خصوصی ندارند و زائد به نظر می‌رسند. در لایحه‌ای تحت عنوان «حریم خصوصی» تعریفی آمده است که مشابه تعریف نخست می‌باشد. در بند ۱ ماده ۲ لایحه مذکور، حریم خصوصی چنین تعریف شده است:

حریم خصوصی، قلمروی از زندگی هر شخص است که آن شخص، عرفاً یا با اعلان قبلی در چارچوب قانون، انتظار دارد تا دیگران بدون رضایت وی به آن وارد نشوند یا بر آن نگاه یا نظارت نکنند و یا به اطلاعات

راجع به آن دسترسی نداشته یا در آن قلمرو، وی را مورد تعرض قرار ندهند. جسم، البسه و اشیاء همراه افراد، اماکن خصوصی و منازل، محل‌های کار، اطلاعات شخصی و ارتباطات خصوصی با دیگران، حریم خصوصی محسوب می‌شوند.

در این تعریف، چون قید «در چارچوب قانون» اضافه شده است، اشکال اول و دومی که به تعریف قبلی وارد بود، بدان وارد نیست؛ ولی اشکال سوم وارد است و علاوه بر آن، اشکال دیگری نیز دارد و آن اینکه چنانچه دو سطر آخر، جزء تعریف باشد در این دو سطر، دو بار کلمه «خصوصی» به کار رفته است که موجب «دور»ی شدن تعریف می‌شود؛ مگر اینکه گفته شود: این دو سطر، جزء تعریف نیست و در حقیقت، بیان قلمرو یا موارد و مصادیق حریم خصوصی است.

یکی از قضات دادگاه عالی ایالات متحده آمریکا به نام لوئیس براندیس، در تعریف حریم خصوصی چنین می‌گوید: «حق افراد برای تنها بودن».

اولاً: این تعریف جامع نیست؛ چون مواردی همانند جمع خانوادگی و یا روابط خصوصی بین دو نفر را شامل نمی‌شود؛ زیرا در آن موارد، تنهایی صدق نمی‌کند؛ ولی حریم خصوصی می‌باشد.

ثانیاً: همه لوازم حریم خصوصی بر آن مترتب نمی‌شود؛ چون اگر فرضاً کسی بدون اینکه تنهایی شخصی را بر هم زند، بر او نظارت داشته باشد، آن شخص حق اعتراض نخواهد داشت. مشکل دیگر تعریف مذکور این است که در آن حریم خصوصی، حق، فرض شده است؛ در حالی که حریم خصوصی، حق نیست؛ گر چه متعلق حق قرار می‌گیرد.